

Ny nasjonal digitaliseringsstrategi Innspill fra Forleggerforeningen

30. november 2023

Innledning

Forleggerforeningen takker for muligheten for å komme med innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi. Foreningens medlemmer gir ut litteratur og læremidler i alle format, og representerer omtrent 85 prosent av forlagsomsetningen i Norge. I dette innspillet fokuserer vi på noen få utvalgte aspekter ved digitalisering som har betydning for vårt felt.

En fornuftig og fremtidsrettet regulering av kunstig intelligens

Forleggerforeningen mener at digitaliseringsstrategien må behandle de opphavsrettslige sidene ved kunstig intelligens, ikke minst når det gjelder generative modeller. Fremveksten av generative KI-modeller innebærer en ny form for masseutnyttelse av åndsverk, og det oppstår et stort avklaringsbehov når det gjelder de rettighetsmessige sidene ved denne utnyttelsen.

Forleggerforeningen mener at digitaliseringsstrategien må:

- Ha et tydelig forhold til, og respekt for, opphavsretten til verk.
- Være tydelig på at bruk av opphavsrettslige vernede verk til trening må være avtalt.
- Stille krav til at kunstig intelligens utvikles i tråd med grunnleggende prinsipper om åpenhet og transparens, ikke minst om hvilke verk som brukes til KI-trening.
- Bidra til og investere i initiativ som sikrer god metadatamerking av verk, slik at rettighetshaverne skal kunne reservere seg mot opptrening av KI-systemer og for å kunne tilrettelegge for kollektiv lisensiering.
- Invitere til dialog og informasjonsutveksling med organisasjonene i litteraturbransjen.

Sammenheng mellom digitalisering, leseferdigheter og konsentrasjon

Medie- og underholdningslandskapet vårt preges av hurtige skifter, og befolkningen sliter i stadig større grad med å konsentrere seg.

Vi vet også at nordmenn leser mindre enn før. Lesing av bøker er en kilde til både avslapning, gode opplevelser, og til trening av konsentrasjon og «den lange tanken». Å lese godt er viktig for å kunne tilegne seg kunnskap, uttrykke seg og delta i samfunnet. Regjeringen skriver i forbindelse med den kommende leselysstrategien at «lesing er en grunnleggende ferdighet som er avgjørende for at demokratiet vårt skal fungere».

7 av 10 barn og unge leser bøker, og opplever at de både at de slapper av og lærer noe ved å lese. Det er manglende konsentrasjonsevne som er hovedårsak til at boka velges bort. Sammenheng mellom informasjon og «barn og unges skjermbruk og deres kognitive ferdigheter, som konsentrasjon, hukommelse og arbeidsminne» skal undersøkes av Regjeringens skjermbrukutvalg.

Forleggerforeningen mener at digitaliseringsstrategien må:

- Adressere sammenhengen mellom digitalisering, skjermbruk og konsentrasjon.
- Bidra til godt rammeverk for en ansvarlig digitalisering som har mennesker i sentrum, ikke minst i utdanningssammenheng.
- Sikre at der det offentlige legger opp til at der skjermer skal brukes til læring, må disse ha funksjonelt og trygt innhold av høy kvalitet.
- Utarbeides med en sammenheng til andre styringsdokumenter, som skjermbrukutvalgets arbeid og leselyststrategien.

Forleggerforeningen stiller seg til disposisjon dersom det er behov for avklaringer eller mer informasjon. Vi støtter forøvrig Kopinors innspill til strategien.

Kontaktinformasjon

Bjørgulv Vinje Borgundvaag
Samfunns- og myndighetskontakt
924 22 924 bb@forleggerforeningen.no

Ingvild Brodal
Seniorrådgiver
992 52 755 ingvild@forleggerforeningen.no